SVERIGES RIKSDAG

Motion till riksdagen 2026/27:753

av Mattias Bäckström Johansson (SD)

Öppen källkod och öppna standarder i offentlig sektor

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att främja användningen av öppen källkod och öppna standarder inom den offentliga sektorn och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Myndigheter, kommuner och regioner är beroende av väl fungerande digitala system. Dessa används för allt från handläggning och kommunikation till hantering av känsliga uppgifter. Hur systemen upphandlas och utvecklas påverkar därför både användningen av skattemedel och det offentligas möjligheter att upprätthålla sin verksamhet. Där det även är angeläget att offentlig sektor har kontroll över sin information och kan byta leverantör när behoven eller förutsättningarna förändras.

Öppen källkod innebär att programkod tillgängliggörs under licensvillkor som ger möjlighet att använda, granska, ändra och dela programvaran. Öppna standarder handlar istället om gemensamma tekniska specifikationer som gör det möjligt för olika system och program att fungera tillsammans och utbyta information. Dessa två delar kan komplettera varandra och bidra till att minska beroendet av enskilda leverantörer.

Arbete pågår redan i denna riktning. Myndigheten för digital förvaltning, Digg, uppdaterade i juni 2026 sin interna policy för öppen programvara. Myndigheten framhåller bland annat ökad återanvändning, transparens och minskat leverantörsberoende. EU-kommissionen presenterade även samma månad en strategi för öppna digitala ekosystem som kopplar användningen av öppen källkod till stärkt teknologisk självständighet. Strategin omfattar bland annat stöd för offentlig upphandling, återanvändning av programvara och öppna standarder.

Utvecklingen mot fler molntjänster och ökad användning av artificiell intelligens gör frågan om leverantörsberoende än mer angelägen. Beroendet gäller inte bara enskilda program. Utan också hur information lagras, hur tjänster kopplas samman och vilka möjligheter som finns att flytta verksamheten till en annan lösning. Offentlig sektor behöver därför ställa tydliga krav på att kunna få ut och flytta sina uppgifter i användbara format samt på dokumenterade gränssnitt mellan systemen.

En ökad användning av öppen källkod kan ge fler leverantörer möjlighet att erbjuda utveckling, drift och support för samma programvara. Den kan också göra det lättare för offentliga verksamheter att återanvända lösningar som redan har utvecklats med skattemedel. Om flera kommuner eller myndigheter har liknande behov bör de ha goda förutsättningar att dela både utvecklingsarbete och förvaltning.

Öppen källkod innebär dock inte automatiskt lägre kostnader eller högre säkerhet. Ett systembyte kan kräva utbildning, anpassningar och överföring av information. Även öppna lösningar behöver långsiktigt underhåll, säkerhetsuppdateringar och tillgång till kompetent support. Bedömningar bör därför utgå från den samlade kostnaden under systemets livslängd och från verksamhetens krav på funktion, tillgänglighet och säkerhet. Möjligheten att granska koden är värdefull, men behöver förenas med ett faktiskt arbete för att upptäcka och åtgärda sårbarheter.

Regeringen bör mot denna bakgrund främja en mer systematisk prövning av öppna lösningar vid offentlig upphandling och systemutveckling. Gemensamt stöd bör utvecklas för att bedöma licensvillkor, informationssäkerhet, totalkostnader och

möjligheten att byta leverantör. Öppna standarder och fungerande informationsutbyte bör vara centrala utgångspunkter.

Programvara som utvecklas med offentliga medel bör i större utsträckning kunna återanvändas och, där det är lämpligt, publiceras som öppen källkod. Hänsyn måste samtidigt tas till säkerhet, sekretess och rättigheter som tillhör andra. Det behövs också tydligt ansvar för underhåll och förvaltning av gemensamma lösningar.

Målet bör vara en offentlig sektor som använder skattemedlen effektivt, har kontroll över sin information och kan välja mellan konkurrerande leverantörer. Genom ökad användning av öppen källkod och öppna standarder kan förutsättningarna för detta stärkas.

Mattias Bäckström Johansson (SD)